Załącznik do Raportu Przedwyborczego CenEA 12/04/2019

Ramka 1 Interpretacja konsekwencji zmian w systemie podatkowo-świadczeniowym

Przy interpretacji wyników mikrosymulacyjnych i ocenie całkowitych efektów analizowanych reform należy mieć na uwadze, że zmiany w strukturze systemu podatkowo-świadczeniowego mogą mieć przełożenie na zmiany w zachowaniu na rynku pracy oraz poziomie wydatków gospodarstw domowych. Są to tzw. efekty drugiego lub trzeciego rzędu, których wpływ na dochody gospodarstw domowych i sektora finansów publicznych jest, ogólnie rzecz biorąc, znacznie mniej istotny w porównaniu do efektów bezpośrednich. Mogą one jednak mieć znaczenie przy analizie długookresowego wpływu reform i przy planowaniu zmian w systemie należy mieć je na uwadze. Dotyczy to w szczególności znaczących zmian niosących istotne konsekwencje dochodowe. Jednocześnie zmiany w systemie podatkowo-świadczeniowym w formie np. obniżki czy podniesienia podatku, mogą mieć nieintuicyjne przełożenie na zachowania na rynku pracy. Ma to w szczególności znaczenie w przypadku analizy reakcji członków wieloosobowych gospodarstw domowych. W takich gospodarstwach przykładowe obniżenie podatku może przełożyć się na wyższy dochód jednego z jego członków i w związku z tym może również negatywnie wpłynąć na motywację do podjęcia pracy przez drugą osobę, a łączny efekt tej zmiany na poziom podaży pracy może być ujemny (np. Blundell, 2000; Blundell i in., 2000; Haan i Myck, 2007). Ogólnie rzecz biorąc podniesienie wartości zasiłków skierowanych do gospodarstw niepracujących najczęściej negatywnie wpływa na podaż pracy i ogranicza poziom zatrudnienia, zaś obniżka podatków przeważnie zwiększa bodźce do podejmowania pracy. W literaturze międzynarodowej dotyczącej efektów reform podatkowo-świadczeniowych podkreślana jest przede wszystkim (proporcjonalnie) silniejsza reakcja na bodźce finansowe wśród osób o niskich zarobkach, a także duże różnice pomiędzy reakcją kobiet i mężczyzn. Tzw. elastyczność podaży pracy kobiet jest często kilkukrotnie wyższa w porównaniu do mężczyzn (np. Bargain i in., 2014). W związku z tym, potencjalne przełożenie planowanych reform na zachowania na rynku pracy w dużym stopniu zależeć będzie od szczegółów konkretnych rozwiązań, a reformy o identycznych implikacjach dla budżetu państwa mogą mieć odmienny wpływ na poziom zatrudnienia (patrz np. Kurowska i in., 2015). Stąd pogodzenie działań zorientowanych na ograniczanie ubóstwa oraz rozwiązań mających na celu zwiększenie poziomu zatrudnienia jest bardzo istotnym wyzwaniem dla polityki społeczno-gospodarczej.

Indeksacja danych i parametrów

Aby dochody raportowane w BBGD z 2017 roku odpowiadały nominalnym wartościom z 2019 r. poddano je procedurze indeksacji, która polegała na zwiększeniu wartości poszczególnych dochodów o średni wzrost wartości dla danego typu dochodów, jaki miał miejsce pomiędzy rokiem 2017 a 2019 r. Dochody z pracy indeksowano średnim wzrostem płac, dochody z tytułu emerytur, rent i innych świadczeń z ZUS – średnim wzrostem świadczeń z ZUS, zasiłek dla bezrobotnych – średnim wzrostem zasiłku, dochody kapitałowe i z tytułu wynajmu – wzrostem PKB, a dochody z działalności rolniczej, zaliczkę alimentacyjną oraz inne dochody pozapłacowe – inflacją. Wartości parametrów indeksacji danych podano w Tabeli Z1.

Tabela Z2 przedstawia wartości indeksacji parametrów systemów wykorzystane w obliczeniach tak, by parametry w danym roku pozostawały na nominalnie niezmienionym poziomie względem 2019 r. Indeksacja płacowa oznacza indeksację względem kwoty rocznego ograniczenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe ZUS. Indeksacja cenowa oznacza indeksację względem inflacji, natomiast systemowa przyjmuje parametry systemu z 2019 r.

Tabela Z1 Sposoby indeksacji wybranych dochodów z BBGD-2017

Źródło dochodu	Sposób indeksacji	Wartość indeksacji z 2017 na 2019
praca stała	płacowo	1.1312
praca tymczasowa	płacowo	1.1312
praca na własny rachunek poza gosp. rolnym	płacowo	1.1312
odprawy pracownicze	płacowo	1.1312
zasiłek macierzyński	płacowo	1.1312
zasiłek dla bezrobotnych	wzrostem średniej wartości zasiłku	1.0671
renta socjalna	świadczeniowo	1.0722
renta rodzinna	świadczeniowo*	1.0722
renta z tytułu niezdolności do pracy	świadczeniowo*	1.0722
zasiłki i świadczenia przedemerytalne	świadczeniowo*	1.0722
świadczenie rehabilitacyjne	świadczeniowo	1.0722
emerytury	świadczeniowo*	1.0722
dochód z działalności rolniczej	cenowo	1.0446
zaliczka alimentacyjna	cenowo	1.0446
wydatki na mieszkanie	cenowo	1.0446
dochody kapitałowe	wzrostem PKB	1.1302
dochody z wynajmu własności	wzrostem PKB	1.1302
Inne dochody pozapłacowe	cenowo	1.0446

Źródło: CenEA – opracowanie własne.

*Uwagi: wartości parametrów indeksacji z czerwca 2017 na czerwiec 2019 r. Indeksacja świadczeniowa opiera się o wzrost średniego świadczenia wypłacanego przez ZUS. * - Niektóre świadczenia z ZUS w 2015 r. waloryzowano z uwzględnieniem minimalnej kwoty waloryzacji.*

Tabela Z2 Sposoby indeksacji wybranych parametrów systemów

Parametry systemowe	Sposób indeksacji
ograniczenie podstawy ZUS	systemowo
roczna podstawa składek osób pracujących na własny rachunek poza gosp.rol.	systemowo
płaca minimalna	systemowo
najniższa emerytura na dany rok	systemowo
składka na ubezpieczenie emerytalno-rentowe dla rolników	systemowo
składka na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie dla rolników	systemowo
dochód z ha przeliczeniowego do świadczeń rodzinnych	systemowo
dochód z ha przeliczeniowego do pomocy społecznej	systemowo
kwota podstawy wymiaru ub.zdrow. dla osób pracujących na własny rachunek poza gosp.rol.	systemowo
świadczenia pielęgnacyjne	systemowo
koszty uzyskania przychodu	płacowo (ZUS)
próg podatkowy w PIT	płacowo (ZUS)
kwota wolna od opodatkowania	płacowo (ZUS)
wartość ulgi na dziecko	płacowo (ZUS)
abonament RTV	cenowo/systemowo od 2011
kryterium dochodowe do zasiłku rodzinnego	cenowo
zasiłek rodzinny i dodatki	cenowo
kryterium do pomocy społecznej	cenowo
kwoty zasiłków z pomocy społecznej	cenowo

Źródło: CenEA – opracowanie własne.
Uwagi: Indeksacja cenowa z danego roku na wrzesień 2019 r. wynosi: IX 2015 – 1.0495; IX 2016 - 1.0557; IX 20017 – 1.0338; IX 2018 - 1.0134; Indeksacja płacowa z danego roku na wrzesień 2019 r. na podstawie indeksacji kwoty ograniczenia podstawy ZUS: IX 2015 – 1.2036; IX 2016 - 1.1751; IX 2017 – 1.1178; IX 2018 - 1.0725; Indeksacja systemowa przyjmuje wartość obowiązującą w 2019 r.

Bibliografia

Blundell, R, 2000. *Work Incentives and 'In-Work' Benefit Reforms: A Review.* Oxford Review of Economic Policy, Vol. 16, Issue 1: Labour Market and Welfare, pp. 27-44.

Blundell, R., Duncan, A., McCrae, J., Meghir, C., 2000. *The Labour Market Impact of the Working Families' Tax Credit.* Fiscal Studies vol. 21, no. 1, pp. 75–104.

Haan, P., Myck, M., 2007. *Safety Net Still in Transition: Labour Market Incentive Effects of Extending Social Support in Poland.* IZA Discussion Paper.

Bargain, O., Orsini, K., Peichl, A., 2014. *Comparing Labour Supply Elasticities in Europe and the United States.* Journal of Human Resources vol. 49 no. 3 723-838.